

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ЕКОНОМІКА МАЛОГО БІЗНЕСУ

підготовки бакалавра
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Силабус освітнього компонента ЕКОНОМІКА МАЛОГО БІЗНЕСУ
підготовки бакалавра у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки,
спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Аналітична
економіка

Розробник: Павлова О.М., завідувач кафедри економіки та
природокористування, д.е.н., професор

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Світлана БЕГУН

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
економіки, підприємництва та маркетингу**
протокол №1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки, Аналітична економіка, 051 Економіка, бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2022 / 2023
ІНДЗ: немає		Семестр 5
		Лекції 36 год.
		Практичні 36 год.
		Самостійна робота 66 год.
	Консультації 8 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання:		Українська

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна

д. е. н., професор,

професор, завідувач кафедри економіки та природокористування

Контактна інформація – +380985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. Як навчальна дисципліна «Економіка малого бізнесу» забезпечує формування у фахівців комплексу професійних знань щодо особливостей господарювання малих підприємств різних сфер економіки. Оволодіння методами розрахунку економічних показників для визначення ефективності діяльності підприємств малого бізнесу є невід’ємним елементом підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі управління та адміністрування. Опанування дисципліною сприяє усвідомленню цілей соціального міждисциплінарного наукового дослідження, усвідомленню особистісних та пізнавальних навичок, необхідних для реалізації власного дослідницького потенціалу; ознайомленню з особливостями їх відпрацювання у процесі професійного навчання, формуванню наукової та методологічної культури; відпрацюванню практичних вмінь, спрямованих на виконання кваліфікаційних досліджень та наукових робіт як підсумку соціального дослідження. Розкривається роль інтелектуальної власності як складової інтелектуального капіталу, формується повага до авторського права та вміння захищати авторське право при проведенні власної наукової діяльності.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни – по завершенню вивчення дисципліни «Економіка малого бізнесу» студенти повинен вміти застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та біржовій діяльності; організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва та біржової діяльності; вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягти професійних цілей; застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких та біржових структур; демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці; використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких та біржових структур; вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій та біржовій діяльності; оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів; застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

3. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудоу відносин.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовні теми 1. Теоретичні основи Економіки малого бізнесу						
Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання. Місце малого бізнесу в економіці країни	10	4	4	6	0	усне опитування. 4 бали
Тема 2. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності	10	4	4	6	1	усне опитування. 4 бали
Тема 3. Фінансово-кредитна база функціонування і розвитку малих підприємств в Україні	10	4	4	6	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 4. Податкова політика держави та її вплив на активізацію малого бізнесу	10	4	4	6	1	усне опитування. 4 бали
Разом за модулем 1	40	16	16	24	2	max 16 балів
Змістовні теми 2. Управління ресурсами, активами та дохідністю малого бізнесу						
Тема 5. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого бізнесу	10	4	4	6	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 3 бали
Тема 6. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві	10	4	4	6	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 3 бали
Тема 7. Інвестиційно-інноваційна активність малого бізнесу	10	4	4	6	1	усне опитування. 3 бали
Тема 8. Доходи і витрати малого бізнесу	10	2	2	6	1	усне опитування. 3 бали
Тема 9. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства	10	2	2	6	1	усне опитування. 4 бали
Тема 10. Оцінка ліквідності та платоспроможності	15	2	2	6	1	усне опитування. 4 бали

малого бізнесу						
Тема 11. Бізнес-планування діяльності малого бізнесу	15	2	2	6		усне опитування. 4 бали
Разом за модулем 2	80	20	20	42	6	max 24 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						max 60 балів
Всього годин / Балів	120	36	36	66	8	max 100 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи здобувач освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття здобувачами освіти практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи здобувач освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Проблеми становлення та розвитку малого підприємництва у окремому регіоні.
2. Основні сфери діяльності малих підприємств в Україні та за кордоном.
3. Вибір організаційно-правової форми малого підприємства.
4. Статут малого підприємства – основний документ, що регламентує його діяльність.
5. Малі господарські товариства: їх види, специфіка створення і діяльності.
6. Соціальна роль малих підприємств в економіці: ключовий індикатор розвитку цього сектора економіки та показники, які її характеризують.
7. Рівень сформованості економічного середовища для розвитку малого бізнесу в Україні, напрями його удосконалення.
8. Економічні та адміністративні методи і заходи державного регулювання малого бізнесу.
9. Кластерна модель розвитку малого підприємництва – форма проектування розвитку регіону (території).
10. Зарубіжний досвід фінансово-кредитної підтримки малих підприємств та його адаптація до умов вітчизняного підприємництва.
11. Кредитна кооперація як форма фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва.
12. Розвиток банківського кредитування малих підприємств в Україні та за кордоном.
13. Переваги, недоліки та проблеми банківського кредитування малих підприємств.

14. Податкова політика у секторі малого підприємництва розвинених країн світу.
15. Удосконалення вітчизняної системи оподаткування малих підприємств із урахуванням позитивного закордонного досвіду.
16. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування малого підприємства.
17. Економічна сутність фінансової звітності як неупередженої інформації про фінансовий стан і результати діяльності малого підприємства.
18. Фінансовий звіт на малому підприємстві: суть, структура, особливості складання.
19. Особливості організації оплати праці на малих підприємствах.
20. Сучасні форми і системи оплати праці на малих підприємствах.
21. Роль та значення соціального обслуговування працівників малих підприємств.
22. Внутрішні джерела формування капіталу малого підприємства: переваги та недоліки.
23. Оптимізація структури капіталу малого підприємства.
24. Фінансові інвестиції у становленні та розвитку малого бізнесу.
25. Оцінка ефективності використання фінансових інвестицій у малому підприємстві.
26. Аналіз доходів сектора малого підприємництва держави (регіону), в тому числі у галузево- територіальному розрізі.
27. Аналіз витрат сектора малого підприємництва держави (регіону), в тому числі у галузево- територіальному розрізі.
28. Доходи і витрати малих, середніх та великих підприємств держави (регіону): порівняльний аспект.
29. Доходи і витрати в системі показників ефективності функціонування підприємства: специфіка у секторі малого бізнесу.
30. Тенденції розвитку ефективності функціонування малих підприємств різних видів економічної діяльності.
31. Фінансове планування діяльності малого підприємства.
32. Комплексна оцінка фінансового стану малого підприємства.
33. Оцінка ліквідності і платоспроможності як складові аналізу фінансового стану малого підприємства.
34. Ліквідність малого підприємства, її значення та показники.
35. Платоспроможність підприємства: показники та методи розрахунку.
36. Шляхи покращення ліквідності та платоспроможності малого підприємства в посттрансформаційних умовах.
37. Мета, значення та доцільність розробки бізнес-плану на кожному з етапів життєвого циклу малого підприємства.
- 8 38. Специфіка змісту та структури бізнес-плану малого підприємства у галузево-секторальному розрізі.

39. Економічна безпека малого підприємництва – системоформуючий чинник національної соціально-економічної безпеки та економічного зростання економіки.
40. Місце економічної безпеки малого підприємництва у нормативно-правових актах розвитку малого підприємництва та реформи сектора безпеки в Україні.
41. Аналіз рівня економічної безпеки малого підприємництва України та рекомендації щодо першочергових заходів у напрямі її зміцнення.
42. Порівняльний аналіз рівня економічної безпеки малого підприємництва в Україні та інших країнах світу.
43. Методика проведення аналізу рівня економічної безпеки малого підприємництва (держави, регіону, галузі) та напрямі її удосконалення.
44. Методи оцінки рівня ризику функціонування малого підприємства. Особливості їх застосування залежно від виду ризику.
45. Об'єктивна необхідність зміцнення економічної безпеки підприємств малого, середнього і великого бізнесу: порівняльний аспект.

6. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські зайняття курсу. Здобувачі освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність здобувач освіти на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

7. Підсумковий контроль

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості 100.

Перелік питань на залік

1. Поняття та сутність малого бізнесу.
2. Особливості малого підприємництва в Україні.
3. Умови та принципи здійснення підприємницької діяльності.
4. Порядок реєстрації підприємств малого бізнесу.
5. Сутність та необхідність державної підтримки малого бізнесу. Форми державної підтримки малого підприємництва.
6. Механізм фінансування малого підприємництва.
7. Види ресурсної підтримки підприємств малого бізнесу.
8. Особливості оцінки фінансових рішень у малому бізнесі.
9. Поняття оцінки вартості бізнесу.
10. Основні види вартості бізнесу.
11. Методи оцінки вартості бізнесу.
12. Порядок оцінки бізнесу при його купівлі або продажу.
13. Фактори зростання вартості бізнесу.
14. Сутність і значення фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу.
15. Форми і види фінансових планів у малому бізнесі.
16. Бізнес-план та його функції. Основні складові бізнес-плану та їх зміст.
17. Фінансові обґрунтування в бізнес-плані.
18. Операційний аналіз як метод оцінки показників фінансового плану малого підприємства.
19. Сутність фінансового забезпечення підприємств малого бізнесу та його методи.
20. Джерела утворення власних грошових коштів підприємств малого бізнесу.
21. Організаційно-правові форми функціонування підприємств малого бізнесу та їх вплив на прийняття фінансових рішень.
22. Джерела мобілізації позикових коштів підприємствами малого бізнесу.
23. Франчайзинг як форма ведення малого бізнесу.
24. Вплив податків на підприємницьку діяльність.

25. Види податків, що сплачують суб'єкти підприємництва.
26. Податковий тягар для суб'єктів підприємництва. Методи визначення податкового тягара.
27. Сутність та порядок дії спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.
28. Преваги та недоліки загальної системи оподаткування суб'єктів підприємництва.
29. Преваги та недоліки спрощеної системи оподаткування суб'єктів підприємництва.
30. Податкове планування та необхідність його здійснення на підприємствах малого бізнесу.
31. Поняття та зміст інвестування. Принципи інвестиційної діяльності.
32. Види інвестицій у малому бізнесі.
33. Закон інвестицій.
34. Методи оцінки інвестиційних проектів.
35. Порядок визначення економічного терміну використання й оптимального часу заміщення основних засобів малого підприємства.
36. Сутність та причини виникнення підприємницьких ризиків. Функції підприємницьких ризиків.
37. Види ризиків у малому бізнесі.
38. Сутність та необхідність ідентифікації підприємницьких ризиків.
39. Методи управління ризиками у малому бізнесі.
40. Необхідність та сутність страхування підприємницьких ризиків.
41. Страхування на випадок втрати прибутку.
42. Страхування відповідальності виробника.
43. Порядок проведення страхування професійної відповідальності.
44. Види страхування відповідальності роботодавця.
45. Програми пенсійного страхування на підприємствах малого бізнесу.
46. Зовнішньоекономічна діяльність згідно норм чинного законодавства в Україні, її суб'єкти, види, принцип здійснення.
47. Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
48. Митне оформлення та оподаткування зовнішньоторговельних операцій.
49. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування складання фінансових звітів малих підприємств.
50. Корпоративний план, порядок його складання. Короткостроковий прогноз фінансового стану малих підприємств.

8. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	

9. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
2. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
3. Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. 3-тє вид., доп. І переробл. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 396 с.
4. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 456 с.
5. Мойсеєнко І., Рєвак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
6. Планування і контроль на підприємстві [Текст]: навч. посіб. для студ. екон. Напряму підгот. денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» / Н.І. Строченко, І.І. Коблянська; М-во освіти і науки України, СНАУ. – Суми: СНАУ, 2015. – 272 с.
7. Підприємництво [Текст] : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. – Харків : УкрДУЗТ, 2018. – Ч. 2. Реалізація підприємницької діяльності у сучасних ринкових умовах. – 228 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lib.kart.edu.ua/>
8. Гаєвська Л.М. Підприємницька діяльність : підручник / Л. М. Гаєвська, Г13 О. І. Марченко. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. – 500 с. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/3485>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада – URL: <https://www.rada.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України – URL: <https://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки – URL: <https://www.me.gov.ua>
4. Міністерство праці та соціальної політики – URL: <https://www.mlsp.kiev.ua>
5. Міністерство фінансів – URL: <https://www.minfin.gov.ua>
6. Міністерство промислової політики – URL: <https://www.industry.gov.ua>
7. Державний комітет статистики – URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
8. Фонд державного майна – URL: <https://www.spfu.gov.ua>
9. Державна податкова адміністрація – URL: <https://www.sta.gov.ua>
10. Агентство гуманітарних технологій – URL: <https://www.aht.org>
11. Міжнародний інститут бізнесу – URL: <https://www.iib.com.ua>
12. Міжнародний інститут порівняльного аналізу – URL: <https://www.icaei.org.ua>
13. Міжнародний центр перспективних досліджень – URL:

<https://www.icps.kiev.ua>

14. Національна Академія наук України – URL: <https://www.nas.gov.ua>

15. Торгово-промислова палата України – URL: <https://www.ucci.org.ua>

16. Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова – URL: <https://www.uceps.com.ua>

17. Український центр післяприватизаційної підтримки підприємств – URL: <https://www.ucpps.kiev.ua>

18. Центр антикризових досліджень – URL: <https://www.anticrisis.come.to>

19. Центр інновацій та розвитку – URL: <https://www.ngoukraine.kiev.ua/ids/>

20. Центр стратегічних розробок – URL: <https://www.ln.com.ua>

21. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – URL: <https://www.nbvu.gov.ua>

22. Державна науково-технічна бібліотека України – URL: <https://www.gntb.n-t.org/>